

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 199. Джерзі Ситі Н. Дж., п'ятниця, 29-го серпня 1941.

No. 199. Jersey City, N. J., Friday, August 29, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-4237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016, 4-4807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ГОЛ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ЯПОНІЮ В СПРАВІ СВОБОДИ РУХІВ НА ПАЦИФІКУ

ВАШІНГТОН. — Секретар стеїту Кордел Гол заявив, що уряд Злучених Держав Америки буде рішучо настоювати на повну свободу рухів на Тихому океані. Пересторога була звернена на адресу Японії та стверджувала право американських кораблів віджати до московського порту Владивостоку.

В тому самому часі президент Рузвельт видав розпорядок, на основі якого весь американський експорт до Японії, як військове постачання, амуніція, машини та матеріали, потрібні до фабрикації тихже, підлягатимуть стислій контролі.

Секретар стеїту Гол випустив свою заяву в справі свободи рухів на Тихому океані зараз по конференції з японським амбасадором Кічісабуро Номура. Оба дипломати дискутували справу Владивостока. Хоч японський уряд перестеріг Советський Союз в справі американської доставки воєнних матеріалів Росії через Владивосток, проте японський дипломат тої справи не порушував на конференції з Голлом. Здогадуються, що Японія старатиметься своїм протестом допомогти своєму партнерові Німеччині.

НАКС БАЖАЄ МАТИ ОБСЕРВАТОРІВ НА РОСІЙСЬКОМУ ФРОНТІ

ВАШІНГТОН. — Полк. Ф. Накс, секретар маринарки, заявив, що він бажав би, щоб советський уряд дозволив американським обсерваторам приглядатися німецько-більшевицькій війні зблизка. Він сказав американським журналістам, щоб вони просили Йосифа Сталіна, щоб він дозволив їм удатися на фронт, бо досі, говорив полк. Накс, до цієї війни посторонні не допускаються.

Запитаний, чи Америка готовить будьяку морську допомогу більшовикам, Накс заявив, що в цій справі нічого не планується.

ГВІЛЕР ПРО ДАЛЕКО-СУДНЮ БЕЗПЕКУ

ВАШІНГТОН. — Сенатор Б. Гвілер, відомий ізоляційний демократ з Монтани, заявив, що на його думку, війна з Японією загрожуватиме Америці більше ніж війна в Європі.

Він говорив, що коли Америка піде до війни з Японією, то буде це боротьба за вдержання англійського панування в Азії, а не для збереження цілості Злучених Держав.

Щодо більшовиків, то сенатор Гвілер є тої думки, що Росія не повинна обходити Америку й нічого Америці не станеться, коли остаточно Росія програє війну. Росія, говорив він, підбивала інші народи, чомуж тепер Америка має піддержувати цю тоталітарну державу, коли від неї відб'ються не-російські території.

ЛІНДБЕРГ ГОВОРІТЬ ПІД ГОЛИМ НЕБОМ

ОКЛАГОМА СІТІ. — Тому, що міська рада відмовилася дати міській авіації для виступу Ч. Линдберга й сен. К. Гвілера, місцевий відділ організації „Америка перша“ влаштує плинні масові вічі тої організації під голим небом. Заборона міської сали для виступу Линдберга й Гвілера напустила в наслідок протесту п'ятьох локальних організацій.

КАЛАШНИКОВ ХОЧЕ, ЩОБ АМЕРИКА ВСТУПИЛА У ВІЙНУ

НЮ ЙОРК. — „Славянський комітет для демократії“, на чолі якого стоїть Андрій Калашников, вислав спеціальні відозви до американської преси, в яких домагається, щоб Америка негайно вступила у війну проти Гітлера. В згаданій відозві рівнож говориться, що по закінченні цієї війни має повстати об'єднане словянське братерство-держава, яка включатиме народи Польщі, Західної України, Чехословаччини, Югославії й Болгарії.

СЕН. НАЙ ПРОТИ АЛЮМІНОВОЇ КАМПАНІЇ

НЮ ЙОРК. — Сенатор Джералд Най, відомий ізоляційніст, виступаючи з промовою на вічу організації „Америка перша“ в Бронксі, скритикував збирання алюмінія, закидуючи, що така збірка була нарочно плянована інтервенціоністами, щоб викликати воєнні настрої серед американського народу. Він твердив, що Америка повинна даліше стояти осторонь від європейської війни.

Він рівнож закидав, що Англія використовує Америку в той спосіб, що на підставі т. зв. „ліз-ленд“ закону витягає все від Америки, що може.

БРАЗИЛІЯ ВІДЗНАЧУЄ ПРОФ. ДЖЕСОПА

РІО ДЕ ЖАНЕІРО (Бразилія). — Бразилійський уряд відзначив Полудневим Хрестом, отже найвищим бразилійським відзначенням, американця Ф. Джесоп, професора Колумбійського університету, за героїчне поведіння під час летунської катастрофи в Бразилії. Як відомо професор Джесоп по летунській катастрофі, проредерс через дікі джунглі, щоб врятувати ранимих співпасажерів.

ДЖЕЙМС РУЗВЕЛТ ПРИЗНАЧЕНИЙ ДО ШТАБУ ПОЛК. ДОНОВАНА

ВАШІНГТОН. — Сот. Джеймс Рузвельт, найстарший син президента Рузвельта, назначений до штабу полк. Донована, який провадить нову проти-розвідку організацію. Джеймс Рузвельт не має спеціального титулу, буде він лиш військовим дорадником та звязковим між організацією полк. Донована та іншими галузями уряду.

ДНІПРЕЛЬСТАН НЕ ЗНИЩЕНИЙ, УШКОДЖЕНІ ТІЛЬКИ ТУРБІНИ

„Ню Йорк Таймс“ з дня 28. серпня ц. р. подає, що американські торговельні круги приносять вістки, що більшовики не знищили Дніпрельстану, а ушкодили тільки турбіни. Деякі американські торговці, що є в близьких торговельних зносинах з більшовиками, подають, що більшовицькі інженери попідмінували тільки турбіни, а величезну греблю оставили цілою.

Згідно з тими інформаціями, що їх привезли американські торговці, більшовики поставили не нищити Дніпрельстану тому, що його відновлення чи перебудова триматиме довгі роки. Висаджуючи динамітом лиш турбіни більшовики ушкодили цю гідро-електричну станцію що найменше на один рік, говорять згадані американські торговці.

„НІМЕЦЬКИЙ ГЕНЕРАЛ ВОЖДЕМ УКРАЇНЦІВ“

Польсько-американська преса подає наступну новинку: „ДНБ“ („Дойче Нахріхтен Бюро“) подає, що ген. Антонеску згодився на створення в Румунії українських військових відділів під командуванням генерала барона фон Дельвіга, „українського“ (так!) військового аташе в рр. 1919—1920 в Будапешті. ДНБ оголошує відозву, яка визнає українців до вступлення до новоформованої армії.

ГЕБЕЛЬС ПРЕДСТАВЛЯЄ ПАПІ ДОКУМЕНТИ АНТИ-РЕЛІГІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОВЕТІВ

Агенція НПС доносить, що журнал „Цайтшріфт дер Дойчен Кірхе“ подає донесення з Ватикану, що німецький уряд зложив обширний меморіал Папі в справі релігійного переслідування більшовиків на 6. територіях Польщі. Ноту супроводжують численні знімки пошкоджених церков і костелів. Німецький уряд, подає згадану агенцію, повідомляє папську столицю, що німецькі окупаційні влади привертують релігійну свободу на новоздобутих територіях від більшовицької Москви.

НІМЦІ ТВЕРДЯТЬ, ЩО ЗАХОПИЛИ ЗАПОРОЖЖЕ, НА ЛІВІМ БЕРЕЗІ ДНІПРА

Німецькі воєнні звідомлення знов заговорили про великі перемоги на советським фронті. До найвидніших здобутків належить захоплення міста Запорожжя, на лівому березі Дніпра. Німці кажуть, що в цьому місці вони зробили великий пролом в советських оборонних позиціях над Дніпром і що тепер легко їм буде пробиватися далі на схід. Цим здобуттям вони загрозили другий великий промисловий центр на Україні, Донецький Басейн. На центральнім фронті, що охороняє Москву, німці мали знов розгромити велику частину советського війська, забираючи в полон 30,000 війська і 400 гармат. А на полі битви залишилось 40,000 мертвих советських вояків, кажуть німці.

СОВЕТИ ЗАПЕВНЯЮТЬ, ЩО ЇХ ЛІНІЯ ВИДЕРЖУЄ

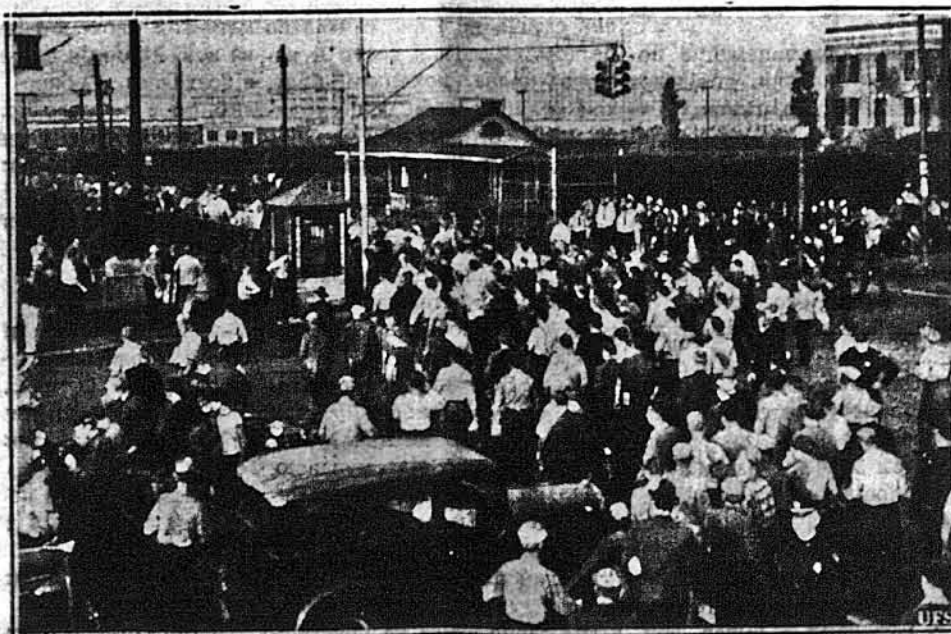
Советські звідомлення говорять, що їх боева лінія, від північного океану до Чорного моря вповні видержує натиск німецьких військ. Передтим, заки вдалось німцям здобути місто Гомель, вони втратили 80,000 війська, кажуть советські звідомлення. Тяжкі бої ведуться також коло Ленінграду.

БРИТАЙСЬКІ І СОВЕТСЬКІ ВІЙСЬКА СКОРО ПОСУВАЮТЬСЯ В ІРАНИ

Бритійські і советські війська, не звертаючи уваги на мирові заходи іранського уряду, посуваються скорим темпом вглиб іранської території. Бритійці захопили всі важніші міста в перській затоці, а советські війська взяли на півночі місто Тавриз. Те місто вони передтим добре збомбардували.

НІМЦІ ЗАТЯГАЮТЬ ПОЛЯКІВ ДО ВІЙСЬКА

Німецькі кола твердять, що німецька влада на польських територіях виготовила лісту всіх тих поляків, що походять з німецького роду і закликає їх вступати до німецьких військових частин. Багато з них вступило.

ВЕРТАЮТЬСЯ ДО ПРАЦІ. — Понад 10,000 робітників вернулося до праці при будові кораблів у Карні, Ню Джерзі, як фабрику перебрав під свій заряд федеральний уряд. Фабрика має тепер замовлення на суму 493 мільйонів доларів. Світлина представляє вхід робітників до праці.

ІРАНСЬКИЙ КАБІНЕТ ВПАВ, ІРАНЦІ ПРОСЯТЬ МИРА

ТЕГЕРАН. — Іранський кабінет міністрів, який вперто противився домаганням Британії і Советів усунути з іранської землі німецьких „туристів“, подав тепер до димісії. Шах Паглаві прийняв резігнацію, але поручив йому ведення справ до назначення нового кабінету. Водночас іранський уряд вніс прохання на руки британського і советського представника в Ірані заперестати війну. Іран годиться виконати ті умови, яких оригінально домагались від нього Британія і Совети. В дипломатичних колах говорять, що тепер є можливість замирення в Ірані, коли на це погодяться Британія та Совети.

ЗАМАХ НА ПРИЯТЕЛЯ НІМЦІВ, ЛЯВАЛЯ

ВІШН. — Минулої середи, в часі, як Пер Ляваль, бувший французький прем'єр, переглядав французький добровольчий відділ для боротьби з більшовиками, зпоміж тих добровольців вискочив Поль Колет і віддав до Ляваля, а також до його товариша Деа, по два револьверові вистріли. Тимі вистрілами він тяжко ранив обох, а також пострілив двоох посторонніх людей. Ляваль і Деа оба відомі з того, що проповідують в Франції тісну співпрацю з німцями. Цей замах мав чисто політичний підклад. В останнім тижні в Франції йдуть розрухи, звернені проти німців і проти тих, що з німцями накладають.

НІМЦІ ПИТАЮТЬ СЕБЕ, ЧИ ВОНИ НЕ ПОМИЛЯЛИСЯ?

БЕРЛІН. — Газета голови політичної поліції Гімлера, „Дас Шварце Корпс“, розправляєтсь з тими німцями, які тепер починають сумніватися в мудрість своїх провідників, зокрема в їх рішенні воювати з Советами. Під заголовком — „Чи ми розчисляли правильно“, та газета містить статтю, в якій говорить, що з советської кампанії розчаровані головні ті, які сподівались, що за три тижні вона буде покінчена. Колиж їм говорено, що Совети мають 190 мільйонів населення, то вони відповіли, що за три тижні буде революція в Советях. Газета далі каже, що на революцію в Советях німці не числили. Бо колиб навіть вибухла революція, то вона булаб все знищила до тла, що німцям не на руку. Зрештою, каже далі „Дас Шварце Корпс“, німці мають свої власні завдання. Ідучи на Совети їм не ходило про те, щоб якісь внутрішні струї в Советях „вигнали з їх вогня каштани“. Совети мусять бути розбиті виключно силами німців. Це є в інтересі Німеччини.

ГОЛОСИ МОСКАЛІВ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН. — В Берліні, коло німецького міністерства заграничних справ крутяться чимало бувших царських російських генералів, які навіть створили свою політичну групу, з завданням знову усадюватися при владі в Советях, як там прийдуть німці. Вони видають свій орган „Новое Слово“. В тім „Новім Слові“ вони тепер розчаровано пишуть, що російський нарід не хотів перевести в себе революції і скинути більшовиків, то з його волею тепер не буде ніхто числитись, Російським народом буде тепер хто інший завідувати, маючи на увазі виключно інтереси цілої Європи.

БРИТАЙЦІ ДИВЛЯТЬСЯ НА АМЕРИКУ ТЕРЕЗІШЕ.

ЛОНДОН. — В лондонському „Таймсі“ поміщено на виднім місці листа одного англійського державного мужа, Гювита-Майрінга, в яким говориться, що британці мусять дивитись тверезіше на роллю Америки в тій війні, зокрема на роллю, яку відіграє американський президент. Коли ходить про президента, то помилково думати, що він може робити те, що хоче. Фактично, президент Рузвельт має в себе дуже сильну опозицію. Крім того його акція обмежена конституцією. А британцям назагал здається, що президент Рузвельт є всесильним диктатором в себе вдома і може зробити те, що захоче. Далі говориться в листі, що не треба сподіватись, що американська поміч вже є, чи колинебудь буде, аж така велика, що стане основою для британської перемоги. Та поміч тепер невелика і такою буде далі. Ледви чи взагалі колинебудь Америка дасть Британії таку поміч, яку в своїй уяві мають собі британці. Та, каже Гювита-Майрінг, і за те треба дякувати Америці, тимбільше, що в передвоєнних роках Британія з Америкою не поступала так як треба.

ЯПОНСЬКИЙ КОНЗУЛЬ ВІЯСНЮЄ.

ВЕЛІНГТОН (Нова Зеландія). — На алярмуючі поголоски в Зеландії, що отсе мусить скоро наступити на Тихім океані, війна, відповів тамошний японський консул. Він сказав, що такі вістки є занадто алярмуючі і передчасні. Мир ще можна врятувати і правдоподібно він буде задержаний. Японія мусила вийти в союз з державами „осі“, щоб добитись участі в джерелах сировини. Цей консул заявляв, що цей союз є „нещасливий“. Далі він говорив, що японські сили в Індокитаю є невеликі, зате сили британців і американців дуже великі.

СОВЕТИ КОКЕТУЮТЬ ЯПОНІЮ.

МОСКВА. — Советський уряд категорично заперечив поголоски, начеб він провадив якісь тайні переговори з китайським урядом маршала Кай Шека, в цілі скріплення опору китайців японським військам. Переговори не велись і не ведуться, говорить советський уряд, стараючись в той спосіб заспокоїти Японію.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить псидати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Похід на Іран

Коли після відомої стрічі „десь на Атлантику“ американський президент і британський прем'єр видали спільну заяву з 8 точок, усім було відразу відомо, що поза тими точками, проголошеними публічно, оба державні керівники погодилися на певні зовсім конкретні кроки, котрих вони однак не виявляли просто тому, бо їх доспих залежав від тайни.

У понеділок зранку вісті принесли нам одну з тих точок, котрі Рузвелт і Чорчил певно докладно обговорили, а заховали в тайні. Є це очевидно похід на Іран. Справа ця певно підготовлялася здавна, але остаточне рішення щодо неї запало певно на триднівній конференції на океані.

Справа виринала вперше певно ще на самому початку кампанії Гітлера на Балкан. Вже тоді було ясно, що Гітлер ломить одну державу за другою, щоб добитися до Близького Сходу й перервати там життєві нерви Бритійської Імперії, себто комунікаційні лінії між Великою Британією й Азією, головню Індією, та захопити переважні нафтові терени в Іраку й Ірані.

Що такі були його пляни стало ще ясніше з його походу проти союветської Росії. Правда, йому треба було української пшениці, але й так само пшениці, а може ще пшениці, кавказької нафти, а колиб це дописало, він задумав ужити України й Кавказу як бази для нападу на британські інтереси в Азії. Колиб йому було це вдалося, він сховався би Туреччину в своїй кліщі, а за нею всі інші незалежні й півзалежні держави Близького Сходу. З них Іран має величезне значіння, бо він має один з найбільших нафтових теренів у світі й до того через нього поставали німці залізницю від Перського заливу на Кавказ. Виставлення цієї залізничної лінії, як заздалегідь приготувалася Німеччина до удару проти Бритійської Імперії, дорогою через Іран.

Заки Німеччина встала доперти до Кавказу й Ірану, захопили його Англія й Росія. В цей спосіб захоплено нафтові терени й рафінерії, що могли би бути страшним оруддям у руках Німеччини. В цей спосіб не допущено Німеччині робити з Ірану базу проти Британії, а зате зроблено його базою проти Німеччини. З тої бази Англія скріпляє свою позицію в Близькому Сході. Вона може дати тепер кращу допомогу Росії та підкріпити Туреччину в опозиції проти Німеччини.

Як видно з заяв американських урядників і газет, похід на Іран вважається згідним з інтересами Злучених Держав. Досі Злучені Держави могли помагати Росії доставками лише одною дорогою: на Владивосток і Сибір. Тепер Америка бачить можливість посилати Росії війсьну матерію через Іран. Американське заінтересовання в цьому марші показує, що справа Ірану є звязана з справою Японії, котра є для Злучених Держав одною з найважливіших справ заграничної політики.

У перегонах між Німеччиною й Англією та її союзниками за Іран перебігли Німеччину її вороги. В війні такі кроки мають велике значіння для її вислідів.

Слідами Комуністичної Політики

Одна з передовиць англійського журналу „Сетердей Найт“ в Торонті носить заголовок: „Да Комюнист Рекорд“. У тій статті пишеться так:

„Портійна лінія“ торонтського тижневика „Кенедієн Трибюн“ очаровує нас. У своїм найновішій виданні посвячує вона цілу сторону на пошукванню нас, що Канада мусить зробити, щоб поконати Гітлера — Канада, котра під оглядом індустріальним старіється розгромити Гітлера від близько 2 літ, підчас коли один з предметів подиву „Кенедієн Трибюн“, Совєтський Союз, ховався за пакт неагресії, яким рад би був даліше заховатися, якщоб Гітлер на це дозволив. „Найбільшу боротьбу в світовій історії“, запевняє нас „Трибюн“, „веде тепер Совєтський Союз, щоб поконати ворога цілого людства“. „Однак“, пише „Сетердей Найт“, „цей ворог людства“ не був принаймні в поглядах „Трибюн“ ворогом цілого людства, поки він не заатакував Совєтського Союзу“.

Цей ворог, запевняє нас згаданий часопис, „винищується тепер в огні посвяти совєтського народу для його великої батьківщини і для справи незалежності і свободи всіх народів“. „Яка шкода, пишеться даліше в згаданій статті, „що Совєтський Союз не відкрив би цієї посвяти для справи свободи всіх націй, поки ворог усього людства не знищить свободи Польщі, Франції, Данії, Норвегії, Югославії, Угорщини, Греції — і тих країв, яких ми вже майже забули, а це Чехословаччини й Австрії, і ще більше добровільно жертви, Італії“.

„Перлою згаданої статті в „Трибюн“ є слова: „Що доти-“

чить самої комуністичної партії, то не багато заперечить, що вона була на чолі фронті антигітлерівських і антиміхенських сил канадійського народу від хвилі, як Гітлер прийшов до влади в Німеччині“. Не багато заперечить, пише „Сетердей Найт“, що партія (комуністична) і „кенедієн Трибюн“ на протязі багатьох місяців, по заключенню пакту неагресії були гарячими прихильниками прем'єра Діллеса в Квебеку. Вони завзято противидис кожному натякові на конскрипції, були заохочувачами до всякого роду домагань, оправданих і фантастичних, при допомозі яких робітники моглиб здержати видатність військової індустрії, буди саркастичними критиками ділань і мотивів Великої Британії й явно симпатизували з найбільше ізоляційними групами в Злучених Державах“.

Даліше пишеться в цій статті: „Винищувальська“ „Фрі Прес“ згадує про Тома Вінтрингема, відомого письменника, що боровся в Інтернаціональній Бригаді в Іспанії з націоналістами і виніс такі цінні заключення з природи того конфлікту, що внаслідок цього комуністичної партії в Греції та Югославії попирали свої краї проти Гітлера навіть тоді, коли російсько-німецький договір був у повній силі. Якщоб канадійські комуністи булиб згодні те саме, то вони могли би тепер говорити про щось таке, чого варта би було послухати. Однак як тепер мається справа, то вони рішучо і остаточно дали допизнання, що їм про ніщо більше не розходиться, як про Совєтський Союз; а справа Совєтського Союзу не була і не буде правдоподібно ніколи дуже інтересувати канадійців“.

ВІСІМ ТОЧОК

Як тільки проголошено світові „вісім точок“, складених на морі Рузвелтом і Чорчилем, всі народи почали в них пильно вчитуватися і знаходити в них щось для себе. Американці почали розглядати ті точки з свого боку.

Одні з них почали здвигати раменами, що проминено в тих точках дві дуже важні справи, попередньо обіцяні свідомі Рузвелтом, а саме, свободу віри і свободу в громадянським життю. Не згадано

в тих точках ні словечком про ті важні свободи. Забули про Бога, говорять деякі американці. Забули також про громадянські свободи і сказали, що „шанують право всіх народів вибирати собі таку форму правління, під якою вони хочуть жити“.

Алеж цей пошанівок цілковито не забезпечує людей від тиранії різних деспотів, включаючи тиранію Гітлера. Бож Гітлер прийшов до влади в Німеччині не при допомозі якоїсь

чужої потуги, тільки при допомозі чисто німецьких внутрішніх сил. „Шануючи право всіх народів вибирати собі таку форму правління, під якою вони хочуть жити“, треба було шанувати і право німецького народу жити під Гітлером. А це булоб запереченням всіх тих зусиль Британії і Америки, які вони витрачують біля повалення гітлерівської тиранії.

Правда, можна припускати, що німецький нарід в своїй більшості не хоче гітлерівської тиранії, тому та точка до Гітлера не відноситься. Але так само можна припускати, що інші народи, в яких також панують тиранії, зокрема в Соевтах, люди також ненавидять деспотичної форми правління і хотілиб її замінити іншим, свободололюбним устроєм. Коли вже Британія з своїми союзниками вибралась силою валити тиранію в Німеччині, вона повинна зробити те саме з іншими тираніями, заздалегідь припускаючи, що інші народи тих тираній також не хочуть. Колиж цього Британія і її союзники робити не думають, то вже краще про цю справу зовсім мовчати.

Інші американці підходять до тої справи більше реально. Вони кажуть, що ці точки уложені виключно для пропаганди. Тому вони такі загальні. Під ними можна розуміти все, що хто хоче. А що Америка ще не є заплутана в стрільну війну і формально є далі неутральною, добре зробив президент, що ті точки укладав в такій загальній формі. Колиб він сказав щось конкретне, то це потягнулоб за собою зобов'язання Америки, чого в теперішню хвилю непотрібно.

В Англії ті точки не викликали великого ентузіазму, хоч Чорчил, на спілку з Рузвелтом, ті точки укладав. Англіїці не

задоволені тому, що ті точки власне такі загальні. В них ні словечком не сказано, чи Америка тепер, або бодей в будучім, захоче вступити в стрільну війну, побіч Британії. Англіїці на це так нетерпеливо чекають! Тепер англіїці собі пояснюють, що з тактичних зглядів не проголошено в тих точках дійсних справ, над якими застановлялись оба державні мужі і в яких прийшли до спільних висновків. Неможливо, щоб оба вони їхали так далеко, наражувались на неприємності, в якій кували стільки галасу в світі, а у виділі задоволились лиш кількома загальними точками. Мусіли вони щось більше рішити, припускають англіїці.

Треба зазначити, що ті припущення не є зовсім безпідставні. Хоч президент по повторі заявив, що Америка після його розмови з Чорчилем не є ближче війни, ніж була перед тим, проте бачимо, що Америка відразу почала через полудневу Америку, Атлантику і Африку, доставляти свої війсьні літаки на терен Близького Сходу. З цього заключають, що британці числяться з можливістю, що німці такі Україну захоплять, а звідтам відстануться на Кавказ і поза Кавказ, до Іраку й Ірану і там на широкую скалю розгортаються нові битви. Америка вже тепер туди посилає під керівництвом власного летунського персоналу, боеві літаки і мабуть інші війсьні матеріали. Також щось конкретного мусіли ті два державні мужі ухвалити, коли ходять про Далекий Схід і напруження з Японією.

В Японії, зрозуміло, ті точки не знайшли великого захоплення. Бо японці слушно підозрівають, що розмови Рузвелта з Чорчилем мали на увазі також здержання японської агресії на Далекому

Сході. Проте японські газети застановлялись над тими точками і вибирали з них ті, що найбільше їх доторкали. А саме, вони застановлялись найбільше над четвертою точкою, в якій говориться, що по війні, як вииграє Британія з своїми союзниками, всі краї, малі і великі, будуть допущені в однаковій мірі до черпання з світових джерел сировини. Японці, однак, говорять, що не вірять в цю обіцянку, бо коли ходити про них, то ту обіцянку Америка з Британією вже нині моглиб приміняти, а Японія тоді не потребувалаб зводити воєн за ті джерела сировини.

В Німеччині ці точки прийнято цілком ворожо і названо їх вижлючно пропагандою, яка має за завдання розм'якшити мораль німецького народу, навіваючи його марними надіями на справедливе замирення, коли він перестане далі збройно боротись. В подібний спосіб прийнято її в Італії.

В Соевтах, найвищі кола, прийняли тих вісім точок з радістю, бо в них вони слушно добачили певний комплімент для себе. Але перед широкими масами вони тих точок всеодно не дуже розгублювали, бо як на Соевти то в тих точках так забагато говориться про свободу, волю, свободний добір правління і т. п.

Для українців найважливішою залишається точка третя, яка говорить: „Вони шанують право всіх народів свободно вибирати собі таку форму правління, під якою вони хочуть жити; вони хочуть бачити, щоб суверенні права та незалежність були привернені тим народам, яким силою було їх забрано“.

Розбираючи ці слова докладно, українець, бажаючий своєї держави буде собі міркувати: „Колиб український нарід у відповідний момент зрівнявся до повстання, повставав за своїх земель всіх чужих окупантів і впровадив в себе таку форму правління, яка йому до вподоби, то на основі тих точок Британія і її союзники вшанують волю українського народу і не будуть йому накидати іншої, чужої форми правління“. Нагадавши собі визвольні змагання перед 20 літ, коли то аліанти піддержували Денікіна, Врангеля, Колчака, Юденіча і Галера, нинішньому українцеві всетаки стане легше і з цієї обіцянки, яка каже, що буде пошановано право народів добирати собі свою форму правління. Та з другого боку, з того оптимізму не залишиться йому нічого, коли він нагадає, що в минулій війні чотирнасть точок Вилсона обіцявали світові більше, ніж нинішні вісім, а проте такі був Денікін, Юденіч, Врангель, Колчак, ну і генерал Галер, яких піддержували аліанти, не звертаючи уваги на тих 14 точок.

Після тих міркувань нині українцеві прийде до того самого переконання, що багато американців, а саме, що ті точки мають в першу чергу пропагандний характер і не треба бути аж таким наївним, щоб їх брати буквально. Зрештою, буквально не можна їх брати вже хоч би тому, що фактично не знати, що під ними розуміють? В них можна вмістити зовсім спокійно і всі найдайдше йдучі домагання українців. Проте це від українців, від їхньої волі, їхньої сили, їхньої заграничної політики, залежить, чи ті точки вийдуть їм на користь, чи ні?

ЩЕ ОДИН РУЗВЕЛТ. — Підчас стрічі з президентом Рузвелтом британський прем'єр Чорчил мав нагоду стрітнутися з президентовим сином, Френкліном Д. Рузвелтом Молодшим.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.
ПЕРЕД ЗРИВОМ
Історична повість.

Відіхали врешті вози, відіхав і Коморовський, оставляючи на хуторі економа й кількох гайдуків, бо польське право наказувало не покидати здобутого посідання.

На хуторі все заспокоїлося. Горпина прочулася, ще поки вони відіхали. Бачила Анну, що задоволено сиділа на возі, бачила, як били Остапка. Та була така ослаблена, що ні на тільки голосила божевільні думи з землі, ні слова не промовила не була в силі. Все те видавалося їй страшним сном. Врешті підвелася на силу й попленталася до Хмельнички.

— Пробі! води давайте! — крикнула мов божевільна. Та не було кому її послухати, всі порозбігались та поховались, де хто міг.

Горпина з розкудовченим волоссям, без очіпка, ломила

руки над мертвим тілом дитини.

Нарешті з'явилася заплакана молодиця із водою. Та не було вже кого тверезити. Дитина не жила... Всеньке тіло одна велика, кривава рана. Надбігла ще одна дівчина.

— Біжи, Насте, за пасічником, — промовила молодиця, бо Горпина не при пам'яті. Вона була така ослаблена, що ні на тільки голосила божевільні думи з землі, ні слова не промовила не була в силі. Все те видавалося їй страшним сном. Врешті підвелася на силу й попленталася до Хмельнички.

Пасічник не приходив. Врешті надійшла Настя та й сказала, що він лежить у пасіці з розбитою головою. Молодиця за Настєю взяла мертву дитину на руки й занесли до хати, де було приміщення чабанів. До овівліччя не важились. Там сидів економ Коморовський.

Тільки між осадними криками не вгадали. Там далі грабили.

Жінки голосили, скот ревів, собаки вили. Шляхоцький заїжд не обходився без грабунку, пожеару й каліцтва підданих оgrabлених. Не різнився нічим від набігу орди.

Вернув Хмельницький з походу: В Чигирині довідався про заїзд Миттю півгав у Суботів. Застав руїну. У пасіці теж саме. У слід за ним вийшов економ Чаплінського.

— Нічого тут тобі, пане сотнику, робити, це все засів Чаплінський, бо Суботів то старостинська власність...

Хмельницький скипів з досади...

— Деж моя жінка, дитина, де Горпина дівається? — спитав схвилюваний.

Економ боявся сказати правду. Відповів виминаючи: — Горпина примістилася десь при осадках.

Богдан подався туди. Й тут руїна. Попалені хати. Нещасні люди містилися в будах, збитих наборз з недогарків, а то й у землянках. Довідавшись, що прийхав сотник, повилізали із своїх схованок обдерті, голодні, злякані. Витали його

плачем і голосінням.

— Не було тебе, батьку, не було кому нас захистити. — Говорили начеб з докором.

— Щож я цьому винний, мої любі. Не на весілля я їздив, у похід ходив. Тепер я такий самий, як і ви скитальцями бездомний... Та я свого й вашого права доходити буду, хоч прийшлося би мені сходити ноги по коліна. Скажіть мені, де тут моя стара няня між вами?

За хвилину привели стару няню. Вели її під руки, бо сама не здужала ходити. За цих кілька днів постаріла на десять років. Побачила Богдана й важко заридала.

— От, Богданку, в якому гарзді ми стрицаємося.

— Де Остап? де Анна?

— Остапко під муравою. Посіпаки Чаплінського засікли його на смерть нагаями, бо

впоминався за твоім добром. Богдан почув, як уся кров йому в серце перебивається. Бідне серце сльиво не розстрілюється. Поперед очі почали миготіти іскорки всуміж із чорними пятами. Вживає останніх сил волі, щоб з коня не впасти.

— А твоя паня Ганна за Чаплінським повилася. Така рада була, як її казали на віз сидіти... Забрала з собою велику скриню з цим добром, що ти їй подавав і що сама собі докраси. В цей мент, як злодюги катували твою дитину, сиділа на возі й хоч би одним словом відозвалася. Собаку так билюб, то в доброго чоловіка якось людяність у серці відозвалася, не то що дитину свого чоловіка... Ой, Богданку, Богданку! Через неї все те нещастя на нас впало. Я остерігала тебе, та ти мене не слухав...

— Чомуж через неї? Цеж накові Чаплінський, бо йому захотілося Суботова...

— Говориш, як дитина. Вони вже перед тим знохалися з собою, ще як ти її в Чигирин панські бенкети посилав. — Горпина говорила з докором і жалем.

— Гостро ви її осуджуєте, — каже Богдан.

— Богданку, Богданку! Я правду говорю. Незабаром ти сам про це переконаєшся. В цьому й лихо, що ти мені вірити не хочеш, так тобі любов очі заблажманила...

— Сюди приїде по вас фірля, треба нам покищо Суботів покинути. Тепер переберемося в Чигирин, шастя, що там свій домик є.

— Поки Чаплінський і цього в тебе не забере. Він мусить для своєї краї придбати ще й віно з твого добра...

Хмельницький не міг уже слухати цього, що говорила няня. Повернув коня і відїхав у Чигирин. Слова старої легли його розпеченим залізом. Сумління говорило йому, що Горпина каже правду. А тут любов до руської, з карими очима, Анни, приглушувала голос сумління.

В душі Богдана велася завзята боротьба. Втрапив усе, що придбав важкою працею впродовж стільки літ. Втрапив кохану дитину, що на неї стільки надій покладав, втрапив дружину... Няня говорила правду та йому тяжко в цю правду повірити. Треба було перевести над своїм серцем болочу операцію, треба вирвати з корінем любов, що так глибоко вросла в серце... Щож там тепер остане? Пуста, бездонна порожнечка...

(Довіщення на сторінці 3-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ПРАЦІ НА БИЗНЕСОВІМ ПОЛІ.

Кожна організація, без огляду на свій напрям, не раз з різних причин переживає якусь кризу. Нічого на світі такого нема, щоб при започаткованні йшло все легко, без перешкод і нарікань. Але коли амбіції і витривалість переможе всі ті недомогання, ніщо і ніхто не зможе вже такої праці стримати. Тоді діло посувається вперед.

Без твердого досвіду таких досягнень зробити не можна. Придивіться добре цілій праці даної суспільності то побачимо напружені спроби на всякім полі. Ніхто не зрачується тим, що щось відразу не удалося, або якщо справа не іде так вперед, як повинна.

Так довго, як людина веде якусь справу чесно, і не занедає нічого, інші не повинні шукати злових причин, в тім, що справа не іде скоро. Бо я певний, що в такому випадку двері для співпраці для кожного відкриті.

Кожному започаткованому ділу треба дати часу, а до того треба себе самого спитати — чи я до цієї справи причинився? Та подумати треба, чи критика даної справи є на місці і оправдана, бо в противному разі такі річі шкодять.

Я думаю, що нема в Нью-Йорку українських підприємців, котрі не знали, що тут є С.У.Б. та, що він має свою домівку. Я мав нагоду впродовж кількох місяців зауважити всякі недомогання нашого дрібного купецтва, але тут сміло можна сказати, що ми переходимо „нашу спробу“ і зражатись не можна, що дотепер „щось“ не зроблено. Щоб „щось“ створити, треба мати за даною справою членство. Я не раз запевняв і то саме повторюю, що без членства, нічого зробити не можна. Завдання С.У.Б. є великі, але без вас, підприємців, справа вперед не піде, та не можна вимагати від 2-3 людей, того, до чого не хоче приложити рук бодай на одну хвилину кожний член. В організації разом зможемо багато зробити, одиничний слід по нас загине. А дивитись з боку і критикувати, то хісна не принесє.

Є між українцями в Нью-Йорку підприємці і більші, практичні і непрактичні. Але до такої організації як С.У.Б. кожний український бізнесмен повинен належати без огляду на своє становище.

С.У.Б. є для бізнесменів всіх категорій і кожний член С.У.Б. не тільки повинен інтересуватись сам Союзом, але зацікавлювати не-членів, щоб вони членами стали.

Коли разом доложимо рук до започаткованого діла, то

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

Роман В. Уляницький, син о. Уляницького з Центральної, був промований на доктор медицини в медичному факультеті університету Льюїс в Шікаго, Іл.

Скінчивши вищу школу в Шікаго, він дістав був стипендію на студії в колегії Св. Прокопія в Лайл, Іл., де він скінчив медичні курси.

Він є членом різних студентських організацій.

Д-р Роман Уляницький.

Д-р Уляницький відбуває тепер шести-місячну практику в шпиталі Волтер Меморіел Госпітал у Шікаго й з початком 1942. року піде на дальшу практику до Медичного Центра в Джерзі Сіті, Нью-Джерзі.

Молодий доктор почуває себе щирим патріотом українським, пропагує українську ідею перед американцями, демонструючи особисто на п'яті українську музику й пісню.

ІТАЛІЙЦІ „УСПОКОЮЮТЬ“ ХОРВАТІВ.

РИМ. — Італійські газети говорять, що теперішня хорватська влада вже не буде більше вішати непокірних людей, тільки буде їх розстрілювати. Згадані газети не пояснюють, чому саме заведено таку зміну і кому від того полегшає? Водночас вони кажуть, що хорватське побережжя на Адриатичному морі, а саме, провінцію Далматія, в цілі „охорони“ окупують італійські війська.

Населення Алевтійських островів, що тягнуться ланцюгом від Аляски до Сибіру, виносять ледви 1,100.

Осягнемо нашу ціль, що буде гордою не тільки бізнесменів, але цілого нашого громадянства. Тому до праці.

Платон Стасюк, голова С.У.Б., Н. І.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

РАЧЕСТЕР, Н. І.

День Жінки.

Наш відділ Золотого Хреста Америки в Рачестер, Н. І., вже третій рік буде святкувати День Української Жінки.

Під час року наш відділ приготує різного роду підприємства, а дохід з них призначує на різні народні цілі. Тому, що тепер не можна висилати грошей до рідного краю, та вести такої оживленої праці як попередніми роками, то наш відділ, на заклики голови центральної Золотого Хреста пані Стефанії Галич, приступив до Американського Червоного Хреста, заплатив свої вкладки, та наші члениці стали активними у праці для Американського Червоного Хреста. Створено український відділ шиття, та помагаємо також у грошевих збірках.

Тепер на наше жіноче свято приїде представник від Червоного Хреста, та дасть нам вяснення про цю велику гуманітарну організацію, а також заохотить і другі товариства вступати до Американського Червоного Хреста.

Ось цю дорогою запрошуємо все українське громадянство прибути на це рідке свято, та заманіфестувати перед чужинцями нашу велику українську громаду в Рачестер.

Тому всі приходять на День Української Жінки в неділю, 31. серпня ц. р.

Катерина Олексин, секретарка 17. від Золотого Хреста Америки

ЗАМІТНІ ЧУТКИ.

Це Барбара Гатон, відома мільйонка, колишня графиня Ревентлов, що, як кажуть, по дорозі до Мексика, дістала телеграму від Гері Грента, фільмового актора, і висліла з поїзду, щоб вислати йому телеграму. З того очевидно газетарі роблять різні висновки.

Нітрогліцерина має експлозуючу силу, 13 разів більшу від сили продаваного у торгівлі стрільного пороку.

НАСТУП НА ІРАН. — Карта показує шість пунктів, у котрих англійські й російські війська вмащували в Іран, щоб захоронити багаті нафтові терени перед німецьким саботажем. На другий день по початку вмаршу британський уряд заявив, що він знаходиться в поїданні великих припасів нафти.

Перед Зривом

(Докінчення зі сторони 2-го)

Та ні, цьому годі повірити. Анна стільки разів виявляла, стільки разів присягала щирою любов'ю... Цеж неможливо, щоб вона його так ізрадила... А чому ж поїхала з його найтяжчим ворогом? Чому ж не заступилася за його дитину Вонаж присягала бути їй матір'ю. Та ні, її присилували, може й смертю грозили. Вона сердешна не зробила цього доброгох. Вона в книгах цього не люда. Та він її врятує, вирве її з пекла й люто над ворогом поміститься.

Вернувши в Чигирин після воя за Горпиною, а сам пішов до старости Конєшпольського.

Пан староста знав, у якому ділі приходить сотник, і не спішився його прийняти. А Богданові земля під ногами горіла, так було йому пильно. Колиб тепер Чаплінський попав йому під руку, то певно не жити йому. Нарешті поклякав його перед паном старостою.

Був це молоденький, випещений панчик у французькому одязі. Така мода стала в цей час закрдатися до польських панів.

— З чим вашмоєсть приходив?

— Мені зроблено нечувану кривду, — говорив схвилований Хмельницький, — розбашацький наїзд на моє добро, дароване ще моїм батьком його милостю паном гетьманом коронним, родичем вашої милості. Зрабували мені все, спалили село, вбили мені дитину й силою забрали дружину. Благаю справедливості на злочинців.

— Маєткова справа, то приватна справа, — цідив слово за словом пан староста. — Як за вашмоєстю є докази документальні, то правийся. Шодо синка, то він образливо поводився супроти старої людини, шляхтича, а що до дружини, то це справа кавалерська... Я тільки знаю, що вона повинна з Чаплінським...

— Вона була повинна з мною. — Хоч би й так, то шлюб вашмоєсть був неважний. Ти православний, а вона католичка, і шлюб відбувався в церкві... Я до цієї справи не можу мішатися. Правийся сам, може виграєш...

„Може виграєш“. Богдан чіпався цього слова, мов потапаючий стебелінки.

— Може й виграю. Я мушу виграти, бо за мною право й справедливості, за мною заслуги для Річпосполитої... Я виграю. Але перед цим вивозу Чаплінського на лицарський двобій! — Так думав Хмельницький, виходячи від старости.

Богдан зайшов до свого приятеля Кричевського. Бажаючи йому побалакати з кимось щиро, по дружньому, з кимось, що не поглузує, а може й добру раду подасть. — Я вже все знаю, мій бід-

YOUR ARMY

This is the twentieth of series of articles, prepared by Army Information Service, 90 Church Street, New York City, covering the history of the Army and giving facts and figures on its organization.)

The Ordnance Department started life on August 17, 1775 under an officer known as "Commissary of Artillery Stores." On July 16, 1776 the office became known as "Commissary of Artillery Stores for Flying Camp." Concurrently, there were several "Commissaries of Artillery Stores," but the "Flying Camp" commissary appears to have been the senior. On August 11, 1777 the Ordnance Department was merged with the Inspector General's Department under Major General P.C.J.B.T. du Coudray who had the title of Inspector General of Ordnance and Military Fortifications. General du Coudray went out of office after a little more than a month's tenure and apparently the duties of Chief Ordnance Officer devolved on Colonel Benjamin Flower who was Commissary of General Military Stores from July 16, 1776 to April 28, 1781. On July 2, 1812 the Commissary General of Military Stores was succeeded by the "Commissary General of Ordnance" and in 1815 the chief ordnance officer was given the title of Chief Ordnance. From 1861 to 1917 the office was filled by a Brigadier General and since 1917 it has been filled by a Major General. It now carries with it the rank of major general.

The activities of the Ordnance Department have increased enorm-

ний Богдане, — привіав його Кричевський.

— Я був у старости...

— Шкода було твого ходу, з чим прийшов з цим і відійшов, правда?

— Казав правуватися, може й виграю.

— Шкода твого труду, з Чаплінським справи не виграєш. Хмельницький став гарячитися.

— Я його на двобій вивозу, живий з моїх рук він не вийде. — Йі цього тобі не раджу, бо попадеш у засідку й осиротиш діти.

— А бідна Анна...

— Йі найменше тобі жаліти. До шлюбу з Чаплінським йшла весела, як птичка. Не видно було силування...

— Шкож ти мені радни, друже? Чиж можна на таку кривду й зневагу махнути рукою?

— Ні, не можна. Та памятай, Богдане, що не тільки тобі зробили таку кривду. Памятай, що в тебе отчина! Розумієш? Більше тобі не скажу... Кінець.

НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!

в неділю,
31. серпня

August 31, 1941

KANE'S PARK

82 Sound View Ave.
Bronx, N. Y.

АНГЛІЙЦІ ЗАДОВОЛЯЮТЬ УСІХ.

НЮ ЙОРК. — В ньюйоркськ „Джорнал-Америкен“ з 26. серпня ц. р. журналіст Собол пише так: „Газетар, що приїхав недавно з Англії, говорить, що польський уряд на вигнанні є поділений на два противні табори. А все це через справу — як має виглядати Польща по війні? Один табір хоче включити Україну, Литву, Східну Прусію; Другий хоче Саксонії і північно-німецьких провінцій, прилягаючих до границь. Щоб задовольти обі сторони британський уряд, як каже наш інформатор, виробив дві мапи, по одній для кожної групи, які вповні задовольняють ті групи відносно їх територіальних домагань“.

ously since the days when Colonel Flower's principal worry was providing cannon, powder and ball for the Continental Army. Today it is the business of the Ordnance Department to design, obtain and distribute to the Arms and Services the wide variety of weapons—together with the ammunition for them—which are used in modern war. It cares for the large stores of lighting materials kept on hand in peace or war as well as advises the other arms and services as to the proper care of weapons in their possession.

The work of improving old weapons, maintaining present, and developing new ones to enable National Defense to keep abreast of modern warfare technique goes on constantly in the Ordnance Department—in peace or in war.

The list of weapons, ammunition and other materials handled by the Ordnance Department contains more than 2,500 separate items and these, together, aggregate more than 250,000 different parts.

The articles handled include pistols, rifles, semi-automatic rifles, automatic rifles, machine guns, trench mortars, hand grenades, anti-aircraft guns, anti-tank guns, cannon of all sizes and varieties, tanks, armored cars, scout cars, combat cars, fire control instruments, ammunition of all sorts and sizes, pyrotechnics for signaling purposes and bombs.

Ordnance Personnel are stationed

DEFENSE BOND QUIZ

Q. Why should Americans buy Defense Bonds and Stamps now?
A. Among the reasons are: (1) It is the quickest way in which every citizen can both serve his country and conserve his earnings, and (2) the purchase of the Bonds and Stamps helps not only to finance National Defense but also to prevent high prices and increased cost of living.

Q. Can I pledge a Defense Bond as collateral for a bank loan?
A. No. Bonds are registered and transferable. They are payable only to the persons named on the Bond.

NOTE:—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C., for mail-order form.

at the general depots of the Army where ordnance supplies are kept, at the Government's manufacturing arsenals and at civilian plants having ordnance contracts. They also are stationed at Ordnance testing or "proving" grounds, at the Ordnance Department's own depots and at any other establishments where, because of manufacturing or experimental arrangements with the Ordnance Department, ordnance personnel may be desirable. Ordnance Personnel also are attached to combat units, down to and including the division. An ordnance service company is stationed at each corps area headquarters and at the United States Military Academy at West Point. Ordnance service is provided by the Ordnance Department for the General Headquarters Air Force.

In general the duty of the Ordnance Department is to provide the Army with the best tools available for fighting, to keep these tools at top efficiency, to repair them when they get out of order and replace them when their efficiency lessens.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

УКРАЇНСЬКІ ПРАВОСЛАВНІ ГРОМАДИ В НЮ ДЖЕРЗІ, НЮ ЙОРК, ПЕНСИЛВЕНІЯ І ОКОЛИЦІ!

ЗАПРОШУЄТЬСЯ ДО КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ., НА

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ

ДЕНЬ

в неділю, 31. серпня 1941

в Markwall's Grove, East Rahway,

ЗАРАЗ КОЛО КАРТЕРЕТУ.

(В СЛУЧАЮ НЕПОГОДИ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ ВІДБУВАТИМЕТЬСЯ В УКРАЇН. ПАВІЛЬОНІ, 691 РОЗВЕБЕЛТ ЕВ., КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.)

Початок в годині 12. вполудні. — Вступ 25 центів.

В год. 10. рано Служба Божа в церкві св. Вмч. Дмитрія, 641-649 Розвебелт Евіню; після Служби Божої поміняльне богослуження за українськ жертви сучасної війни й ворожого терору.

В год. 3. пополудні, в Городі Марквалла КОНЦЕРТ, в якому виступлять Хорові Гуртки братніх Громад; промови й привітти. Концертна програма з промовами обмежена до одної години. Опісля танці під звуки першої оркестри.

Усім Гостям будемо раді, — чим хата богата.

Українська Православна Парохія св. Вмч. Дмитрія, в Картерет, Н. Дж.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Оце повідомляємо величезне українське громадянство в Америці, що ми набули копії фільмів „ТРАГЕДІЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ“ і що ми її тепер переробили, та що ми є зовсім новою адміністрацією у вище згаданій справі.

Укр. Церковні Громади, Національні Організації, Нар. Доми, які бажалиб, щоб вище згадана фільма була висілена в їх місцевостях, — зволіть писати по інформації на наступну адресу:

KALYNA FILM COMPANY, 319 EAST 8th ST., NEW YORK, N. Y.

II. С. Також повідомляємо, що в короткому часі по театрах будемо висілювати нову фільму „ЗАБУТИЙ КРАЙ“ („FORGOTTEN LAND“) — є це фільмова драма з життя закарпатських українців, що була випродювана на Закарпатті під назвою „Маріяка Невірність“. — А зокрема подаємо до відома, що ми бажали продати копії вище згаданих фільмів на деякі стейти в Америці. Інтересованих просимо надати на вищій адресу.

187,93,9

Микола Новак, управитель.

ЧОРЧИЛ НА ІСЛЯНДІ. — При своїм повороті до Англії з побачення з президентом Рузвельтом британський прем'єр Чорчил відвідав Ісландію. На світліні: Чорчил під час перегляду американських моряків віддає почесні американському прапорці.

Великий Річний Пікнік

улажує

ЦЕРКОВ СВ. ЮРІЯ ВРАЗ ЗІ ЗЛУЧЕНИМИ БРАТСТВАМИ ТОВАРИСТВАМИ І КЛУБАМИ

Точно в 11. год. зрана відправиться Полева Служба Божа, по Сл. Божій посвячення двох шкільних прапорів, а відтак спільна забава при добрій музиці до піана. — Все буде добре і гарно. — Парк великий. — Смачна перекуска. Всіх запрошуємо. — Діждь з того пікніку призначений на будову нової шкільної Школи в Нью-Йорку.

Дороговказ (Directions): I.R.T. 180th St. Subway to Simpson St. Station — then take Sound View Classon Point Car to Park, or Express I.R.T. Subway to 125th St. Station and change at Pelham Bay Park train, get off at Sound View Ave., and take Car to Park.

Карло Чапек

ОПОВІДАННЯ СТАРОГО КРИМІНАЛЬНИКА

— Це ніщо, — сказав пан нього наїти вбивства. Одне Яндера, письменник — ловити щоби ви не думали, що воно злодія то знаємо, та цікаве, мені приключилося. Та я пів коли злодій шукає, кого саме обікрава. Щоби ви знали, це мені пригодилося. З того то я написав оповідання та дав його до друку. Коли ж я читав це оповідання видруковане, зробило це на мені якесь таке неприємне враження. Чоловіче, сказав я собі, щось подібного я вже колись десь читав. А хай це чорт побере, кому то я вкрав цю тему? — Три дні ходив я наче замотеличена вівця і ніяк не міг впасти на це, в кого це я, як то кажуть, позичив цю тему. Вкінці я стрів товариша таї кажу йому: Чоловіче, мені так здається, що моє останнє оповідання вкрадене в когось. — Та ж я пізнав це на перший погляд, сказав товариш, ти вкрав це від Чехова. — Тут мені зараз полекшало, а як я потім говорив із одним критиком, кажу йому: Пане, ви не повірили би, часом чоловік зробить плятій і навіть того не знає: наприклад моє останнє оповідання було вкрадене. — Я знаю, повідає той критик, це з Мопасана. — Так я обійшов усіх моїх добрих приятелів: слухайте, як чоловік раз найдеться на похилій дорозі злочину, то не знає, де стати. Уявіть собі, це одинокі оповідання я вкрав іще з Готфрида Келера, Дікенса, Д'Анунція, Тисячі й одної ночі, Шарля Люї Філіпа, Гамсуна, Шторма, Гардія, Андреева, Бандінеї, Розегера та цілого ряду інших. Із того видно, як чоловік западається у зло все глибше та глибше.

— Це ніщо, — говорив відкашлиючи пан Бобик, старий кримінальник. — Це мені пригадує одну пригуду, коли мали вбивника, а не могли для

говорив той наглядяч, ніколи це ніхто не бачив.

То знаєте ті поліцаї не вірять чоловікові ні словечко. Вони сказали собі, що той Марко певно нікого не вбив і лише так говорить неправду. Потім післали той кінджал до університету, а там сказали, що кров на цьому вістрі людська та що кінджал мусів пробити серце. Прошу вас, я не знаю, як то можна пізнати. Та що тепер було їм робити: вбивника мали, а вбивства ні. А чей годі судити чоловіка за невідоме вбивство. Знаєте, то мусить бути корпус делікі. А той Марко весь час лише молився, плакав і просив, щоби вже поставили його перед суд, аби відпокутував свій смертельний гріх. Ти „порко“, сказали йому, коле хочеш, щоби справедливість могла тебе засудити, то мусиш признатися, кого ти вбив. Ми також не можемо лише отак повісити. Подай нам, ти проклятий муле, подай якихсь свідків. — Я сам свідок, — кричав той Марко — і присягну, що я вбив чоловіка. — Отже так то було.

Цей наглядяч повідав мені, що той Марко був такий гарний і гідний чоловік. Ще ніколи не мали там такого порядного вбивника. Читати не вмів, однак Біблію мав все в руці, хоч догори ногами, та плакав до неї. Вони післали йому такого доброго священика, щоби покріпив його на душі та попри це гарно висповідав, що й як із тим вбивством. Той панотець вийшов від того Марка та втирав собі очі. Сказав, що коли той Марко ще якийсь не зіпсується, то напевно дійде до великої почеси. Що то душа жадуча справедливості. Однак крім тих слів і сліз святих із нього також більше нічого не видістав. Хай мене поєвять і кінець, говорив Марко, щоби я вже відпокутував цю мою тяжку вину. Справедливість мусить бути. — І так воно тя-

ВИСЕАДМІРАЛ ГАРОЛД Г. БОВЕН, що має перебрати завод фабрики будови кораблів у Керні, Нью Джерсі.

лося пів року, а такі не найшли трупа.

Тоді, як уже це їм було за надто гупе, сказав президент поліції: „Мордіано“, коли той Марко хоче конче висіти, припини йому це вбивство, що сталося три дні після того, як його зловили в Аренеле, як там наїшли цю вбиту бабу. Та ж то сором, маємо тут вбивника, а не маємо трупа, а то маємо таке гарне, виразне вбивство без вбивника. Злучить це якось до купи, коли вже той Марко хоче бути засудженим, то йому всеодно. Чому ж би ні? А ми, йому потім якось змінимо кару, коли зривається до тієї баби. — І вони підали це тому Маркові й обіцяли йому, що напевно якнайскорше дістане стрічок і матиме спокій. Марко хвилювався а потім сказав: „Ні, коли я вже мою душу погубив злочинним убивством, то не буду обтяжувати її ще такими смертельними гріхами, як брехня, обманство та кривоприсяг“.

Такий то був, панове, справедливий чоловік.

Так то воно не вдалося. І в тім криміналі думали лише над тим, якби то позбутися того проклятого Марка. Знаєте, що, сказали тому тюремникові, зробить це якось так, щоби міг утекти. На суд його післати не можемо, це був би лише сором, а пустити його на свободу, коли сам признається до вбивства, то також годі. Вважайте, щоби цей „діо каю маледето“ якось незаметно пропав. Слухайте, відтоді посілали того Марка без ескорти за перцем і нитками. Його келія була як день так ніч відчинена, а Марко весь день бігав по церквах і по всіх святих, але вечером вам вертався з висолопленим язиком, щоби в осмій годині не замкнули йому тюремних воріт перед носом. Раз нарочно зачинили двері. А він вчинив такий галас і так налив до дверей, що мусили йому відчинити, щоби міг піти до своєї келії.

А раз вечером каже тюремний сторож Маркові: Ти „порка мадонна“ нині тут спиш останній раз. Коли не хочеш признатися, кого ти вбив, то ми тебе, ти бандите один, відси викинемо: йди собі до чорта, хай тебе карає.

Тієї ночі Марко повісився на вікні келії.

Слухайте, той священик сказав був, що коли хто допускається самогубства з докорів совісті, той гріх може йому бути прощений, тому, що помер у стані справжнього жалю. Однак той священик наважилось не знав напевно того, тому це питання й до сі спірне: словом, вірте мені, що той Марко в тій келії страшив. То було так: коли кого в тій келії замкнули, то в нього збуджувалася совість, він жалувал свого вчинку, кається та ставив як не той. Розуміється, не з кожним це діялося за однаковий час: при порушенні то було за ніч, при проступку за два-три дні, а при злочині тривало це три неділі, заки він зовсім покаявся. Найдовше вдержували касові вломники, дефравданти та взагалі ті, що заробляють великі гроші. Кажу вам, великі гроші якось так затверджують або засипляють совість. Найбільший вплив мало це в день Маркової смерті. Так вони там у Палермі зробили з неї щось наче келію поправи, знаєте? Тому-то замкнули там в'язнів, що жалували своїх учинків і поправилися. То знаєте, деякі мають у політиці протекцію, а деякого поліція загалом потребує. Самособою, що там кожного не замкнули, лише деякого неоправданого. Гадаю, що часом дали також обдурити себе тим великим хитрунам, щоби їх не давали до тієї дивної келії поправи.

То мені це пане, оповідав той тюремник у Палермі, а товариші, що там були, доказували мені це. Був там також один англійський моряк, за якусь авантюру та бійку. Та той Брігс пішов просто з келії на Формозу як місіонар, а як я пізніше чув, помер там мученицькою смертю. То вам було. Дивне воно було, ніхто із тюремних сторожів не хотів до тієї Маркової келії навіть пальця встромити — так боялися, щоби ця ласка не навістила їх, а вони жалували би своїх учинків.

Я того старшого наглядяча, як я вам уже казав, учив грати деякі ті побожні гри. Він вам бісвєся, як програвав! А коли йому раз попри тузи впала погана карта, так страшно розлютився, що замкнув мене до Маркової келії. „Пербако“, кричав, я тебе навчу! А я собі поклався та заснув. Раю мене той наглядяч закликав і повідає: „Щож, ти поправився?“ — Я нічого не знаю, сіньоре команданте, кажу йому — я спав, наче неживий. — Коли так, то марш назад, кричав на мене. — Та що вам буду довго оповідати: три тижні був я в тій келії і таки нічого: ніяке каяття не прийшло до мене. А той наглядяч став над тим похитувати головою таї повідає: Ви чехи мусите бути страшні безбожники або еретики, що то на вас не має ніякого впливу! А потім мене страшно вигнали.

І бачите, з того часу Маркова келія взагалі втратила силу:

хай би там замкнули кого хотіли, не перемінився нітрохи, ані не поправився, ані не кається, ну зовсім нічого. Словом, воно перестало ділати. Бо-женьку, то вам із того счинився бешкет. Мене гнали до дирекції, що я їм там поспував це таї ще щось. Я лише здвигнув плечима. Що я був тому винен, може ні? То мені бодай дали три дні темниці, мовляв за це, що я ушкодив цю келію.

(З чеської мови переклав М. Н.).

Перший машинний кріс уживався в 1860. р. Він складався з кількох дуг, прикріплених побіч себе на колесниці.

Працю соціальної услуги в Чіае виконують тепер виключно жінки.

ПОТРЕБНО

Я хочу це оповідання перекласти 1 або 2 кімнат на фармі не більше як 70 миль від Нью Йорку. Заплачу рент згоди на піврік чи на рік, або як хочете, возмущу „да“. Прошу з наших фермерів згодитися на адресу: Н. М. С. СВОБОДА, 63 Grand Street, Jersey City, N. J.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

НА ПРОДАЖ Гросерія-Делкатесен в польській-українській поліції. Тижневий пробір \$300 — \$350. Рент \$23. Ціна приступна. Голоситися до: 99-0 200 EAST 7th ST., NEW YORK CITY

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

ДЯКОУЧИТЕЛЬ, молодий, або в середніх літах, значущий своє діло, знайде посаду при українській православної парохії св. Вмч. Дмитрія в Картерет. Н. Дж. Вимагається ведення хору, вечірньої школи, підготовки аматорських вистав і концертів. Платня згідно зумовою. Висліди праці й поведінка забезпечать півшукку. Голоситися до: 9-0 REV. JOHN HUNDIAK, 641 Roosevelt Ave., Carteret, N. J.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

ДЯКОУЧИТЕЛЬ пошукує посади. Учить хор і діти, уряджує представлення і концерти. Ласкаві дошення слати до: 8-9 WASYL LWIWSKY, 29 North 3rd Street, Hudson, N. Y.

Даром пробка МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є набувала нагода для всіх, хто терплять на недомогання шлунка й випробували коштовні ліки й заса, а не наїшли полегші. Там усім поручаємо спробувати даром Зела Мілертона, котрих не запарюється ні варитися, а споживається в натуральній формі. Пожиттєв прібіки переконається, як skutочно ділають в недомоганнях таких, як кваси шлунка, гази, несправність, запір, брак апетиту, біль голови й інші недомогання, котрі походять зо злого травлення. Щоби переконалися, пишть по пробку.

Спеціальна Оферта по знижених цінах.

[] \$1.00 за 1 коробку Мілертону
[] \$1.50 за 2 коробки Мілертону
[] \$2.00 за 3 коробки Мілертону
Питайте за азіями Мілертон у вашій сусідній аптеці, а як там його не мають, то пишть до: J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. BOX 628, NEWARK, N. J.
Single package not sent C.O.D. Small postage stamps acceptable. Лі ліни важли лише при замовленні просто з головного офісу.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІЮ й ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ, cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. Market 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з ценою прегарною металевою труною, двома автоматами, караваном, балсамуванням, виконанням Похоронного Дому і т. д. \$295.00

Все, чого треба, з вітником однією в належностей та церковною відправою в цвинтар. S. KANAI KAIN, 433 State St., Perth Amboy, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребам по ціні так низькій як \$150.
Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОКН, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BROOKLYN, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

БИЗНЕСМЕНІВ ПІДПІРАЄ СВОІХ ВСТУПАЄ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВИТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛЛІОНОВОГО МАЕТКУ ЦЕЙ ОРГАНІЗАЦІ.

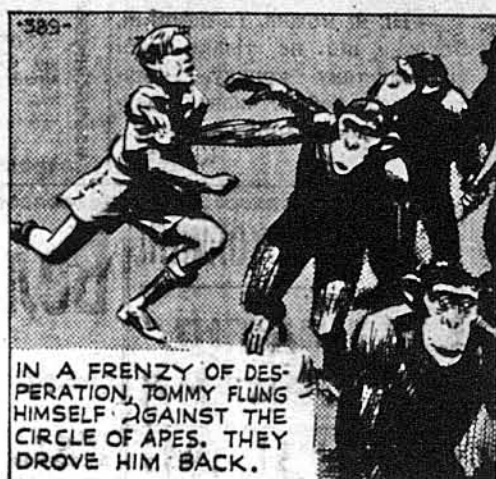

НЕБУВАЛА КРАМНИЦЯ. — В Савт Кройден, в Англії, відкрив сер Герберт Вільямс, британський посол, крамницю, в котрій жінки можуть обмінювати товарами без посередництва грошей. Кажуть, що жінки місцевих городників, що цього року випродкували більше ярин, ніж їм треба, дуже собі хвалять цю новину, бо в крамниці можуть дістати за ярину одіж, черевики, ковдри й інші потрібні товари.

ТАРЗАН, ч. 389. За пізньо.

Зловіщий танець малп і товаришуюче йому дупцювання дручками по землі ставали все скорші і скорші.

В приступі розпучки Том кинувся на перстень танцюючих малп. Але малпи легко його відтрутили на бік.

Та в цій хвилині Тарзан, далеко в нетрах зачує це зловіще дудіння. Він знав, що це означає, та побоювався, чи не Тарзеля в руках малп,

Він з цілої сили кинувся в напрямку, звідки доходили до нього глухі голоси. Та він мав малу надію, що прибуде на час.